

VOJENSKÉ ROZHLEDY

Major gen. št. RUDOLF HANÁK:

Vývoj pěchotní výzbroje za světové války.

Každá válka doposud přinesla nějaké novoty a vymoženosti v oboru výzbroje a nových střelných zbraní vůbec a u pěchoty zvláště, jež, jak se samo sebou rozumí, nezůstaly bez vlivu na taktiku čili užití pěchoty v boji. Tak na příklad válka prusko-rakouská roku 1866 naznačila jasně ohromný prospěch zadovky, kterého již v německo-francouzské válce roku 1870—71 bylo na obou stranách co nejvíce využito. Vedl dokonce i k všeobecnému zavedení zadovek. Burská válka roku 1899—1902 ukázala opět nesmírný vliv výborné střelby opakovacích na postup pěchoty v boji, a konečně japonsko-ruská válka r. 1904—5 dokázala nevývratně správnost této teorie, připojujíc k rychlopalné ruční pušce rychlopalnou strojní pušku čili kulomet. Válka tato zplodila též něco dosud nevidaného a neslýchaného, že totiž pěchota byla nucena skrýti se v zemi a zakopávati se i při útoku.

Všechny shora uvedené změny ve výzbroji a použití pěchoty v boji byly vždy diktovány jediným faktorem, t. j. „mohutností palby“, na který však v dlouhých dobách míru často bylo zapomínáno. Aspoň nebyvalo mu vždy a všude věnováno tolik péče, kolik by zasluhoval pro svoji převelikou důležitost. Jest prazvláštním zjevem u každého člověka, že je více méně konservativní a uzavírá se všemožně proti všem novotám, nebyl-li o jejich úspěchu důkladně přesvědčen, byť musil toto přesvědčení zaplatiti draze, dokonce i krví.

Následkem toho byl proces, kterým se měnila výzbroj a tím i taktika pěchoty, téměř ve všech armádách vždy pomalý; nekrácel s vývojem techniky, která jej, můžeme to směle říci, o několik let předbíhala. Až právě skončivší světová válka dala celému vývoji nový impuls, který nabyt dlouholetým trváním jejím úžasného rozsahu a který byl příčinou, že s podivuhodným kvapem bylo dohoněno to, co bylo dříve v míru zanedbáno.

Jest opravdu pozoruhodno a velmi zajímavé srovnávaní výzbroj pěchoty na počátku a na konci války. Chci se o to pokusiti v tomto krátkém pojednání. Uvidíme obrovský rozdíl mezi výzbrojí pěchoty v roce 1914 a při uzavření příměří v roce 1918; budeme moci sledovati jednotlivé fáse celého vývoje a vzájemný vliv, jaký mělo zužitkování nových zbraní na způsob boje pěchoty.

Pro lepší přehled rozdělím celou úvahu na tři části. Nejprve promluvíme několik slov o výzbroji pěchoty v roce 1914, sleduje při tom změny, které zažila až do konce války jak se stránky technické, tak co do pravidel o jejím využitkování.

Potom přijde období stabilisace, ve kterém se vyrábějí nejen speciální nářadí pro tento nepředvídaný způsob války, nýbrž i nové zbraně, které naleznou upotřebení i v budoucích válkách (ruční kulomet, dělo kalibru 37 mm, minomety, ohňomety).

Konečně období rozhodující, t. j. r. 1918, ve kterém snaží se protivník využít co nejvíce všech bojových pomůcek, jež má ke své dispozici. V této periodě objeví se u dohodové armády nejnovější vymoženost války „obrněný lehký tank“ čili tak zvaná „útočná vozba“, jež při ofensivách v létě 1918 poskytla dohodové pěchotě konečnou převahu nad jejím úhlavním nepřítelem — německou pěchotou a kulometem.

Výzbroj v roce 1914.

Na začátku války byla pěchota téměř všech evropských armád vyzbrojena rychlopalnou puškou (opakovačkou) různých vzorů, které si však byly mimo malé odchylky úplně podobny. Charakteristika všech:

Kalibr ne větší 8 mm, donosnost 4—5 km, hledí přizpůsobené pro střelbu až na 2400 m, počátečná rychlost asi 7—800 m, náboje většinou špičaté, v kartonkách po 5—8 nábojích, kratší nebo delší bodák. Přesné střelbě nebyla věnována všude stejná péče. Na příklad ve francouzské armádě byl výcvik ve střelbě i poněkud zanedbáván, ač balistické vlastnosti její zbraně byly lepší než u jejích nepřátel.

Vylíčený vzor byl s malými změnami podržen po celý čas války. V rakouské a anglické armádě byla dána přednost většinou krátké pušce, která má proti dlouhé zvláště v hornatém kraji při stejné přesnosti jisté výhody.

Asi v roce 1915 byly učiněny pokusy každé setnině přidělit dalekohledy, jako to bývá u loveckých zbraní, a vyzbrojit jimi pro zvláštní úlohy schopné ostrostřelce. Výsledky byly zvláště v zákopovém boji velmi dobré; pušky s dalekohledy neosvědčily se však v boji pohyblivém.

Konečně ke konci r. 1917 obdržela setnina několik automatických pušek, které mohly vystřeliti pět ran za sebou, aniž muž byl nucen sejmouti zbraň od líce a opakovati. Avšak automatická ruční zbraň nenalezla nikde souhlasu. Značná váha, velika chůlostivost a složité ovládání jsou hlavní příčiny, proč nebyla nikde všeobecně zavedena.

Co se týče kulometů, byly jimi všechny armády na začátku války velmi skrovně opatřeny, ač se v rusko-japonské válce výborně osvědčily. U praporu byla obvykle četa o dvou strojních puškách, tedy pluk měl celkem šest kulometů k dispozici. A lze říci, že byla tato zbraň zavedena spíše pro obranu než pro útok; a pěchota nebyla ani dosti vycvičena v užívání ji při útoku.

Teprve válka poznenáhlu naučila nás řádnému využitkování tohoto mocného nástroje, jenž stříleje s podstavce „nemá skoro žádných nervů“. Skryt jsa nepatrnými nerovnostmi půdy, nebo v jamách od granátů, vychrlí takový kulomet náhle a neočekávaně s největší přesností 500—600 ran za minutu na překvapeného protivníka. Účinek takové nenadálé palby jest ohromný a zničující. Zkušenost učí, že nejvýhodnější užití kulometu jest vždy s boku, aneb aspoň kosmo, a to proto, že jeho úzkého, ale za to hlubokého rozptylu lze využít takto co nejlépe.

Ostatně taktické používání kulometu nepřestalo se zdokonalovati:

Tak ke konci války došlo k užívání celých „skupin kulometů“ buď v obraně nebo v útoku, k nepřímé nebo skryté palbě, aby byl nepřítel znepokojován aneb jistá místa uzavřena, palba soustředěna na vzdálené cíle, aneb, aby útočící nepřítel byl zahrazen neprodyšnou zástěnou střel (tir de barrage, Sperrfeuer).

Nejlépe uvidíme vývoj a užití kulometů v boji, sledujeme-li ustavičně rostoucí počet kulometů u pěšího pluku:

Na počátku války 1914 měl pluk nejvýše šest kulometů. V roce 1915 zvýšen počet kulometů nejdříve na čtyři, pak na šest u každého praporu. Ke konci války měl každý prapor pěchoty jednu kulometovou setninu po čtyřech četách o dvou až třech kulometech; tedy celkem bylo u pluku průměrně třicetšest kulometů, t. j. šestkrát větší dotace než s počátku.

Mimo to povstaly též samostatné kulometové prapory pro zvláštní úkoly v rámci pěší divise. Ve Francii konají se nyní u praporu pokusy s kulometovou setninou o čtyřech četách po čtyřech kulometech. Budoucně by tedy bylo u praporu šestnácte kulometů a u pluku čtyřicet osm!! Tak zvané ruční kulometry nejsou v tomto počtu zahrnuty, a zmíním se o nich později.

Rozšíření a největší využitkování tohoto mohutného válečného přístroje musilo mít rozhodně vliv na taktiku pěchoty.

Několik neporušených kulometů, obsluhovaných odvážnými a energickými lidmi, stačilo zarazit útok podniknutý třeba i desateronásobnou přesilou, zvláště, neměl-li útočící dosti výcviku a válečných zkušeností, kterak se pohybovat v nepřátelské palbě. Tedy:

1. veliká obtíž dostat se v řez čili „na nůž“ s nepřítelem v pohyblivé válce;

2. možnost držeti linie v obraně s poměrně slabými silami;

3. snadnost pro ustupujícího držeti nepřítele od sebe na patričnou vzdálenost (ústup Němců na Hindenburgovu linii na jaře 1917), to jsou taktické důsledky plynoucí ze správného upotřebení kulometů v boji.

Když již mluvím o výzbroji pěchoty, nesmím zapomenouti na zákopnické nářadí, ač toto není vlastně zbraní. Avšak válka dokázala, že lopata jest u pěšáka rovněž zbraní, bez níž se voják dnes nemůže obejít.

Na začátku války bylo u setniny pro každého druhého muže po malé lopatce a u každého roje po jednom malém krumpáči. Záhy však měl každý pěšák svou lopatu, od níž se nijak neodloučil, a která se mu stala druhou zbraní. Nebyl sice řádně vycvičen správně s ní zacházeti, avšak rychle se tomu přiučil sám a na konci války byl každý pěšák hotovým zákopníkem. I nejtěžší práce dovedl s ní snadno a rychle provést. Tomuto výcviku bude potřeby i v budoucnosti věnovati náležitou péči a každého pěšáka nutno vyzbrojiti mimo pušku též pořádnou lopatou nebo rýčem.

Stabilisace.

Období stabilisace, t. j. války posiční, vytvořilo nové potřeby. Od konce roku 1914 byla pěchota před protivníkem skryta v labyrintu zákopů chráněných všemi možnými překážkami, odsouzena jsouc setrvati téměř nehybně týdny ba měsíce na témže místě. Ruční střelné zbraně, puška a kulomet, přestaly dostačovati tomuto vleklému způsobu války.

V tomto období objeví se „ruční granát“, nejdříve u německé armády, a stane se v brzkou nezbytným bojovým nástrojem. Ovšem bylo užíváno ručních granátů i v dřívějších válkách (rusko-japonské a zejména srbsko-turecké), avšak to byly pouhé improvisace. Podobnými improvisacemi začaly i mnohé armády ve světové válce. Vynalézavá technika zdokonalila však rychle rudimentární pumy, zhotovené z konzervových krabiček, a vyrobila přístroje bezpečně fungující. Nelze vypočítati všechny vzory ručních granátů, kterých bylo za války užíváno. Byly mezi nimi i plynové pumy vynucující slzy i dusící (smrduté) pumy zápalné a jiné, které explodují buď ve vzduchu nebo při úderu na zemi, až konečně se vytvořily dva tvary ručních granátů: pro útok a pro obranu. První byly lehké, umožňovaly daleký vrh a účinkovaly více morálně. Druhé byly objemnější, těžší, se značným ničivým účinkem. K rychlému vrhání jich byly vynalezeny zvláštní přístroje, tak zvané „vrhače

ručních granátů“, jimiž mohlo být vyhozeno v minutě 30—50 ručních granátů, ba i více.

Ve francouzské armádě byl zaveden v roce 1916 nový vzor ručních granátů, které bylo možno střílet z pušek. (Le Viven Bessiéres.) Váha byla asi 475 gr, délka vrhání až 180 m. Tento granát jest výtečnou pomůckou v obraně, aby vytvořila palebnou hráz na ohroženém místě (barrage). V boji o zákopy slouží k vyčišťování „hnízd“. V útoku lze tímto způsobem lehce dosáhnouti nepřátelských kulometů, skrytých v granátových jamách.

Ideálem byl by ruční granát, který by mohl být metán jednak rukou, jednak mohl by být vystřelován puškou. Nesměl by být příliš těžký, aby jich voják co nejvíce unesl, měl by být úplně bezpečný proti nenadálé explozi v ruce, s jednoduchým mechanismem, který by zajistil jeho výbuch, když jest odhozen. Mnoho životů ve válce bylo zničeno nalezenými ručními granáty, jež vybuchly teprve, když je vojáci sbírali.

Posílní válka zplodila dále celou řadu různých bojových strojů, jako zákopové hmoždíře, vrhače granátů, plamenomety, minomety a plynomety. Přesahovalo by cíl a meze této úvahy, kdybych se o každém tomto nástroji rozepsal. Podotknu pouze, že vrhače granátů se mnoho neosvědčily a ustoupily minometům malé ráže, které, byvše poznenáhlu zdokonalovány, staly se zvláště v německé armádě mocnou bojovou pomůckou jak v obraně tak i při útoku. Totéž platí o plamenometech, které mají především ohromný morální účinek a které se zvláště výborně uplatnily v t. zv. „drobném boji“ a při menších místních podnicích. Co se týče otravných plynometů, bylo jich, pokud mi známo, používáno pouze v německé armádě a to se zdrcujícím účinkem, jako na příklad v ofensivě proti Italům v roce 1917 na Soči. Tato bestiální zbraň vyžádala si zvláště v okolí Flič—Kobarid na straně Italů ohromných obětí, jak dokázaly nescíslné mrtvoly nalezené na místě jejího působště.

Avšak všechny tyto vyličené nástroje sloužily pouze pro zvláštní okamžiky boje a pro speciální, pomíjející potřeby.

V roce 1916 můžeme pozorovati nový důkladný přírůstek ve výzbroji pěchoty. Asi v této době pěchota obdržela totiž t. zv. „kulometné pušky“ a „37 mm dělo“.

Tentokráte to byli Francouzi, kteří nejdříve používali této nové zbraně. Kulometná puška (Fusil-mitrailleur) jest sice výbornou zbraní, avšak dosti choulostivou a vyžaduje — má-li jí být co nejlépe využito — dobře vycvičených a obeznalých lidí. Z kulometné pušky (fusil-mitrailleur = F M) lze střílet dvěma způsoby. Povstává střelba:

1. odměřená (rána za ranou) 60—80 ran v minutě a

2. nepřetržitá, kdy účinkuje jako stroj. Při obou je změna cíle skoro okamžitě možná, což jest velmi důležité. Tato vlastnost jest nejvýznačnější výhodou proti těžkým kulometům.

Kulometná puška střílí stejně přesně jako kulomet na vzdálenost 600—700 m. Na větší vzdálenosti jest rozptyl ovšem o mnoho větší. Zbraň nevyrovnná se však kulometu ani co do rychlosti palby, ani co do přesnosti, a nemůže jej tedy zcela nahraditi. Výborně může jí být užito tam, kde je obtížno, ne-li nemožno postavit těžké kulomety. Slyšme, jak ji charakterizuje francouzský předpis: „F M hodí se výborně, aby doprovázela pěchotu při útoku, aby bylo lze udržeti dosaženého prostranství a aby, díky hustotě palby, bylo lze okamžitě vybudovati zákopové zařízení, jehož bylo dobyto. Krátce řečeno, kulometná puška je předvojem kulometu“.

Tato puška střílí automaticky nízkou a vyrovnává takto jednu z největších chyb střelců v boji, t. j. přestřelování.

Lze z ní stříleti v chůzi. Vlastnost, již Francouzové velmi výhodně využili v útocih na konci roku 1916, nutíce takto nepřítele skrýti se v okamžiku, kdy jejich pěchota postupovala.

Celkem kulometná puška zvýšila značně mohutnost palby francouzské pěchoty.

V německé a rakousko-uherské armádě byly místo ní zavedeny, jak již řečeno, „ruční čili lehké kulometry“. Liší se od těžkých kulometů jen tím, že mají lehčí podstavec a dovolují nositi zbraň samým vojínům. Vlastnosti jejich jsou skoro tytéž jako u kulometu a předčí vlastnosti francouzských kulometných pušek. Užívá se jich podobně jako F. M. Na konci války měla každá setnina četu ručních kulometů o čtyřech až šesti kulometech.

Ve francouzské armádě dělají se nyní pokusy s „lehkým kulometem“, který, nesen mužem i s potřebnou municí, nepřevyšoval by váhy 14 kg. Technika jistě zdokonalí tuto výtečnou zbraň. Lze tudíž očekávati, že budoucně nebude scházeti u žádné setniny o ddíl lehkých čili ručních kulometů.

Zároveň s kulometnou puškou a ručním kulometem bylo u pěchoty zavedeno pěchotní dělo 37 mm (Infanteriegeschütz), které mělo účelem potírati ďábelské kulometry, jež jsouce skryty do posledního okamžiku, znemožnily skoro každý útok.

Vlastnosti tohoto na pohled filigránského děla jsou:

1. dostatečná pohyblivost, tak že může sledovati pěchotu ve všech fázích boje;

2. velká snadnost korigovati střelbu a největší přesnost ve střelbě;

3. rychlost palby až do 10 ran v minutě;

4. dosah účinné střelby na 1500 metrů a

5. konečně možnost nepřímé střelby (přímá střelba je normální).

Náboj děla váží 500 gramů, má podobný účinek — ovšem slabší — jako obyčejný granát a má dostatečnou sílu proniknouti 2—3 řadami mísků naplněných zemí, nebo dřevěnou ochranou, nebo ochranou z tenkých ocelových desek.

V obraně lze užití 37 mm děla k rozbourání zákopů, střilen, pozorovatelů atd. a při nástupu k útoku. Dělo postavené na posici v posledním okamžiku, aby nebylo dříve nepřátelskou dělostřelbou zničeno, vezme na mušku nepřátelské kulometry, které dosud mlčely a náhle se objevily, nebo kryje boky postupující pěchoty.

Následuje v patách postupující pěchoty a pomáhá zdolávati vzdorující nepřátelská hnízda a opěrná střediska, a zaujme konečně místo v dobytých posicích, připraveno jsouc zahájit palbu proti eventuelním vratným útokům (retour offensif).

Dělo 37 mm nalezlo v období stabilisace i hojně protivníků, kteří je nesprávně posuzovali, až konečně zvláště v posledních ofensívách v r. 1918 uplatnilo se s velmi dobrým úspěchem a upevnilo svoji posici mezi novými zbraněmi.

O něco později (v letech 1917—18) počaly se zdokonalovati minometry. Jsá zprvu zhotoven pro střelbu prachem, nemohl minomet nikterak nalézti přízné u pěchoty. Naopak pěchota se mu vyhýbala, kde mohla — říkajíc, že vábí nepřátelskou dělostřelbu. Až teprve minometům se stlačeným vzduchem a donosností až na 3 km otevřelo se rozsáhlé pole působnosti. V tomto oboru byli Italové na prvním místě a jejich využití minometů zůstalo směrdatným pro jiné armády. Italové používali minometů v masách a to všech kalibrů od 9 až do 30 cm.

Účinek min je jak morálně tak fysicky hrozný, zvláště v noci. Mina, vržená bez slyšného výstřelu, letí bez hluku vzduchem a dopadnuvši náhle, jakoby spadla s nebe, s ohromným třeskotem vybuchne, ničíc vše životné, jež

leží v jejím dosahu. Účastníci bojů na italské frontě mají jistě tuto hroznou moderní zbraň ve strašlivé paměti.

Lehký minomet, asi 9 cm, je jako stvořen, aby doprovázel pěchotu v útoku i obraně. Dostřel 300—1900 m. Puma jest asi 3 kg těžká a obsahuje 650 gr výbušné látky. Rychlost palby 15—20 ran v minutě. Velmi dobrá přesnost.

Tyto vlastnosti umožňují minometu zejména ostřelovati granátové jámy s vrchu a ničiti tam ukryté kulomety nebo zálohy. Minomet jest dále nadmíru způsobily tvořiti palebnou přehradu na místech útokem ohrožených a konečně roztrhávati drátěné překážky.

Nutno však podotknouti, že velikou jeho nevýhodou jsou nesnáze, kterak doplňovati náboje, zvláště v pohybu při útoku.

Používání fosforových pum dovoluje, aby pohyb vlastní pěchoty byl zakryt dýmovou clonou, která na nějakou dobu, abych se stručně vyjádřil, „poráží nepřítele slepotou“.

Tak jest pěchota, jež na začátku vojny neměla nic než pušku a kulomet, v roce 1916—17 vyzbrojena ručním granátem, lehkým kulometem, 37 mm dělem a lehkým minometem. Konečně v roce 1918 se u francouzské pěchoty objeví nejmodernější zbraň — lehké tanky, čili útočná vozba — o kterých bude později pojednáno v části III.

Pozorujeme též, že čím déle válka trvá, tím větší jest jako logický důsledek tohoto dlouhého trvání, tendence šetřiti drahocenným, těžko nahraditelným lidským materiálem. Příčinou toho jsou ohromné lidské ztráty (bitvy u Verdunu, na Sommě a na Soči stály mnoho krve).

Setnina skládá se poznenáhlu z homogenních čet nebo poločet, které jsou jako bojový prvek obdařeny všemi moderními bojovými prostředky. Všude jeví se snaha zaměnití lidskou silu stroji, které majíce daleko větší účinek, dají se snáze nahraditi. Nesmíme však zapomenouti, že konečně ultima ratio v boji přece zůstane jen člověk, bez něhož i sebe lepší stroj ničeho nepořídí, a že všechny prostředky, o nichž jsme se zmínili, jsou jen jakousi výpomocí, aby pěchota překonajíc všechny překážky, mohla skočiti nepříteli na krk. Tak i Suvorovo staré pořekadlo: „Pulja dura, štyk moladec“, („Kulka hlupačka — bodák junák“), dožilo se opět slávy.*)

Všechny vyličené změny výzbroje, jež mají účel zvýšiti mohutnost vlastní palby, nezůstaly bez vlivu na taktiku pěchoty v boji a vytvořily některá základní pravidla, jichž nutno dbáti při každém útoku na připravené posice:

1. „Pěchota nemůže sama útočiti na posice hájené palbou a chráněné různými překážkami.“

2. „Nikdy nesmí býti podniknut pěchotní útok bez silné předchozí dělostřelecké průpravy a bez další dostatečné podpory útoku dělostřelbou.“

3. „Není možno, aby člověk sám se bil proti technickému materiálu.“

4. „Za to pěchota ovládá prostranství moci, jež přísluší pouze jí samé. Síla výzbroje dává jí skoro úplnou jistotu zarazití útok slabě dělostřelbou připravený a umožňuje jí takto hájiti i posice se špatným výstřelem, které by se na prvý pohled zdály neudržitelnými.“ (Na zadním svahu kopeč.)

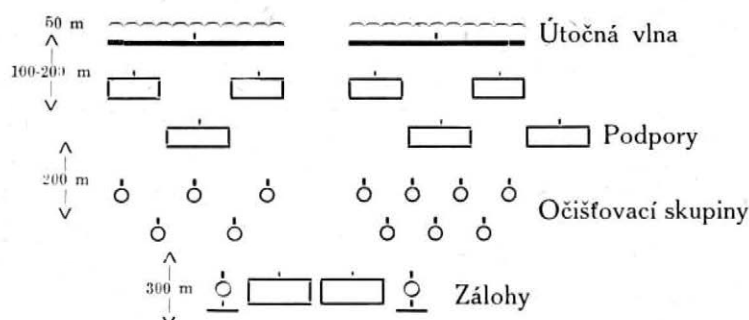
* * *

Prohlédněme si nyní blíže, kterak pěchota útočí na opevněné posice pěchotní a kterak užívá pomůcek, jež jí jsou k dispozici.

Jakmile dělostřelecká průprava zdá se býti dostatečná, nastupuje pěchota k útoku, roztržena jsouc na „vlny za sebou následující“. Počet vln, vzdálenost mezi nimi a podrobnosti jich sestavení jsou závislé na různých okolnostech, které nutno vždy na místě důkladně studovati.

*) Zde se chci jen mimochodem zmíniti, že pro řež skoro ve všech armádách byly zavedeny krátké nože neb dýky. (Proslulý jatagan senegalských négrů.)

Obraz byl by asi podobný tomuto schematickému náčrtku:

Útočná vlna skládá se ze dvou řad: v první nalézají se vždy lehké ruční kulomety (Fusil-Mitrailleurs), které střílejí v pochodu, a granátníci (t. j. vojíní, opatření ručními granáty), v druhé granátníci a střelci.

Vlna podpor a následující jednotky jsou obvykle v řadě po jedné (interval 5—10 kroků).

V setnině buď všechny čtyři jsou vedle sebe rozloženy v útočné vlně, neb 2 čtyři v útočné vlně a 2 jako podpory.

Za těmito vlnami následují „skupiny očišťovací“, které házením neb střelením ručních granátů očišťují od zbylých nepřátel zákopy, příkopy a úkryty, jimiž prošla útočná vlna a zamezují takto tvoření se podporných hnízd za zády útočných vln, což je velmi důležité.

Kulometová sefina praporu jde obvykle se setninou zálohy, kulomety a náboje ovšem nesou vojíní sami.

Co se týká výstroje pěšáka pro útok, jest velmi rozmanitá, zvláště u specialistů, jest však vždy jisté značná. Mimo zbraně a náboje mívá obvykle s sebou: příkryvku, mošnu, 2—3 rezervní porce jídla, ruční granáty, rakety, lopatku, masku, přilbu, 2 sáčky na písek atd. atd. . .

Ubohý pěšák, ať vleče vše, co unese, nikdy toho není ještě dosti! Tento problém jest jedním z nejchoulostivějších: co potřebuje pěšák při útoku vzít nezbytně s sebou? — Pár patron, které má u sebe, jest za několik minut vystřeleno, 2—4 ruční granáty brzy vyhozeny a přece musí vydržeti noc, ba i dvě, než se mu dostane náhrady.

Útok bývá doprovázen dělostřelbou, která utvoří svou palbou ocelovou clonu před postupující pěchotou, jež jest takřka přehradou střel všech možných ráží, až jest dosaženo prvního cíle. Pěchota musí tam vniknouti skoro v téže okamžiku, kdy vybuchují poslední granáty. To vše jest přesně na minuty vyměřeno podle hodin. Pak se po krátké přípravě a oddechu obraz opakuje.

Ale nepřítel má uschovány kulomety, které jsouce výborně ukryty, nechávají klidně přes sebe přejíti dělostřeleckému krupobití a pak náhle se vynoří, chrlíce spousty projektilů na překvapenou pěchotu. Tyto kulomety musí býti nejdříve přemoženy a tu právě zahajují činnost pomocné zbraně: 37 mm dělo a minomet.

Takový byl asi obraz útoku na opevněné posice v době stabilisace, t. j. až do konce roku 1917. Příštího roku všechny státy, vysílené dlouholetým, tuhým bojem napnou poslední své síly, aby nabyly převahy nad nepřítelem a přiklonily vítězství na svoji stranu. Tímto vstupujeme na začátku r. 1918 do rozhodujícího období.

Období rozhodujících bojů.

Německo, které po zhroutilí ruské armády vynuceným mírem Brest-Litevským získalo asi 60 divisí, přesunulo je poněkud na západní bojiště. Zde byly sestaveny zvláštní divise pro útok (Angriffsdivisionen), které po celou zimu 1917—18 byly v zápolí na prostranných cvičištích pilně cvičeny v útoku. Zvláštní pozornost byla věnována přesnému spoluúčinkování všech bojových prostředků a vzájemné podpoře pěchoty a dělostřelectva.

Konečně v březnu 1918 byly soustředěny velmi rychle a neočekávaně masy divisí určených k útoku na patřičných místech. Po bedlivé dělostřelecké přípravě, při níž bylo hojně užito otravných plynů, začala velká německá ofensiva. Cílem bylo prolomit rychle opevněnou frontu dohody a dostat se opět do pohyblivého boje, ve kterém německá pěchota byla výborně vycvičena. V první části útoku, t. j. od 21. března do 27. května, užili Němci od Francouzů převzatého způsobu dělostřelecké přípravy „postupující přehrad“ (barrage roulant čili Feuerwalze). A taktický průlom se jim i tentokrát úplně vydařil.

Po zdařilém průlomu nabyla německá pěchota konečně volnosti v jednání. Směle valí se ku předu, snaží se vlastními prostředky zdolat všechny překážky, které se jí staví v cestu, nespolehají se na pomoc dělostřeleckých mas, v této době velmi problematickou. Každá setnina má své lehké kulomety, každý prapor lehké minomety a každý pluk kromě toho lehkou baterii (Begleitbatterie), která může všude následovati. V malých hloučkách (lehké kulomety vždy vpředu) vniká německá pěchota v mezery, které nejsou při chvatném utváření nové fronty dobře chráněny, a obchází nenadálá střediska odporu, snaží se proniknouti co nejhloub. Zdolání jich přenechává zálohám ji následujícím, jež podporovány jsou lehkými minomety a lehkou baterií, obklíčují tato střediska a překonávají brzy jich odpor. Těžké kulomety opět podporují ze zadnějších posic postup ručních kulometů, přestřelují je a nebo chráníce jejich boky proti vratným útokům.

Tento v zimě dobře nastudovaný způsob boje měl veliké úspěchy až do té doby, kdy francouzská a anglická armáda s pomocí amerických vojsk mohla proti nebezpečnému přívalu postavit pevnou hráz. Co se týká francouzské pěchoty, nebyla tato tak dobře vycvičena v pohyblivém boji, jelikož očekávajíc německé útoky, užila zimního a jarního období většinou k opevnění fronty.

Než nový faktor přichází dohodové pěchotě na pomoc — lehký tank čili „útočná vozba“^{*)}. Při nastávajících vratných útocích v červenci 1918 útočná vozba, již bylo nyní užito ve velkých masách, dala francouzské pěchotě rozhodující převahu. Útočná vozba jest skutečně s to, nestarajíc se o nepřátelské střely, vnést boj až do samých nepřátelských řad, ničíc všechny bojové prostředky pěchoty, které se jí dostanou do cesty.

Lehký tank, vážící 6½ tuny, jest vyzbrojen buď kulometem neb 37 mm neb dokonce i 75 mm dělem. Jsa velmi pohyblivý a méně zranitelný než těžký tank pro svoje menší rozměry, může zdolat všechny překážky, vyjma posice dlouhou dobu připravované.

Jest to skoro ideální zbraň doprovázející pěchotu.

Střední tankový vůz se neosvědčil, protože byl málo pohyblivý a s druhé strany neměl zase dostatečné výzbroje a mocnosti překonávat nejtěžší překážky.

Těžký tank jest výborným prostředkem klestiti v nejtěžších nepřátelských přehradách cesty pro lehké tanky a bývá ho tedy jen ve zvláštních

^{*)} Tanků bylo použito již dříve, od Francouzů při útoku 16. dubna 1917 severně řeky Aisne (výsledek nedostatečný pro hrubé chyby v užívání této dosud neznámé zbraně) a od Angličanů na podzim 1917 u Cambrai. Zde se sice překvapení s počátku úplně zdařilo, avšak nebylo ho dále využíváno. Vzor použitých tanků byl tuze těžký, nejspíš a málo pohyblivý.

případech užíváno (při útoku na posice dlouhou dobu připravované). Jest však nemotorný, lehko poranitelný, při tom náramně drahý.

Lehká útočná vozba se skládá z čet, setnin, praporů a pluků.

Setnina má 15 útočných vozů, prapor o 3 setninách 45; mimo to má ještě oddíl pro zásobování střelivem a benzinem. Každý vůz obsluhují 2 muži: velitel, který zároveň střelí a mechanik, jenž vůz řídí.

Používání útočné vozby děje se vždy v masách a musí býti co možná utajeno. Též nesmí jí býti dány dalekosáhlé cíle.

Největším nepřítelem útočné vozby jest přímo čili otevřeně pálicí dělo. Umlčení jich musí býti věnována největší pozornost. Útočná vozba musí býti vždy a všude doprovázena pěchotou.

Tato nejnovější zbraň, když jí bylo užito ve velikých masách, úplně překvapila německou pěchotu. A tak byla dohodově pěchotě dána možnost zdolati konečně nenáviděného nepřítele a donutiti jej, aby se vzdal. *)

Při útoku vůbec, nutno rozvinouti co nejvíce pohybů. Jednotky musí býti rozděleny v hloubku a následovati za sebou v pružných formacích, způsobených terénem.

Střediska odporu nutno obejít, obklopiti a zničit pomocí útočné vozby. Na volném prostranství je puška výborným bojovým nástrojem, proto je třeba více nábojů u vojína a méně ručních granátů.

Rychlá a mohutná dělostřelecká průprava je základem útoku. Dělostřelectvo zničí nejpevnější body nepřátelského opevnění, pěchota vyhledá slabé mezery a vniká jimi ku předu, obchvacujíc z boku a útočíc ze zadu na nepřítele dosud odporujícího.

Pěchota i dělostřelectvo derou se co nejdále ku předu, nehledíce na překážky, jež se naskytují.

Toť jsou přibližně nejhlavnější pravidla moderního boje, povstala ze zkušeností, jichž bylo nabyto v posledních ofensivách.

Resumé a důsledky.

Z této všeobecné úvahy lze vyvoditi závěr a některé důsledky:

1. Mohutnost palby zůstane vždy převládajícím faktorem na bojišti.

Ve většině případů postup pěchoty nebude možný do té doby, dokud pomocí různých pomůcek (silná dělostřelecká průprava, pohyblivá palebná přehrada, útočná vozba) nepřítel nebude donucen držeti se v úkrytu a to tak dlouho, až ho útočící pěchota „chytí za krk“ dříve než bude moci použiti svých zbraní.

A zvláště automatické zbraně, které tvoří tu nejdůležitější součástku palebné převahy. V organisaci vše musí směřovati k tomu, aby byla vybudována tato zbraň, jež stane se základem bojových jednotek. Vše v jednotce pracuje k tomu, aby stroj byl udržen v pohybu: jedni jej obsluhují, druzí zásobí střelivem, jiní opět konají průzkum a chrání jej proti nenadálým útokům.

2. Aby se vyhnula účinku palby, bude pěchota nucena víc a více se rozplynouti.

Malé skupiny a hloučky o 2 neb 4 mužích, toť bojová formace. Jako bojová jednotka může býti považována četa, poločeta nebo ještě lépe roj. Podle toho musí býti sestaven ze střelců, granátníků a kulometných pušek nebo ručních kulometů. V příští organisaci mohla by býti četa složena ze

*) Velmi při tom arci spolupůsobila i jistá demoralisace německé armády, jež tehdy už se objevovala. Dokud jejich vojáci neztráceli hlavy, ubránili se tankům vždycky, třebaž i ručními pumami nebo kulometnými projektily s ocelovým jádrem, jež poškozovaly mechanismus. Teprve, když jejich nervy byly oslabeny, vznikl „strach z tanků“. Pozn. redakce.

3 rojů, a to jeden roj střelců, druhý granátníků s krátkou puškou a třetí s 2—4 ručními kulomety.

3. Základní pravidla boje zůstanou i v budoucnosti téměř nezměněna, avšak formy boje musí se přizpůsobiti vývoji techniky.

Světová válka vyznačila se obrovským rozvojem technického materiálu a užitím pomůcek, dříve jen málo vyzkoušených, ba i úplně neznámých.

Již v roce 1914 započal vývoj bojových pomůcek. Nejdříve, jak vyličeno, byly to rozmanité potřeby zákopového boje, potom nové nástroje, nová děla, aeroplány, automobily, různé druhy nábojů, otravné plyny, plynové kukly, ocelové přilby a štíty, lehké kulomety, tanky, atd. atd., jichž armády v letech 1915—17 užívaly a které roku 1918 dosáhly nejvyššího rozvoje. Každý hleděl předstihnouti svého nepřítele a proti všem novotám byla ihned hledána a nalézána různá opatření a nové vynálezy byly dále zdokonalovány.

S tímto nepřetržitým vývojem zbraňové techniky měnil se i způsob boje, vyvíjela se neustále taktika pěchoty.

Lze očekávati, že i v budoucnosti vývoj potrvá a snad se i zrychlí. Není vyloučeno, že budoucí zbraně přinesou další novoty a překvapení, o nichž jsme dosud ani nesnili.

Je tedy nemožno, aby taktika pěchoty byla nacvičena podle jistých receptů. Výcvik musí se díti tak, aby každý voják dovedl sám si pomoci, i když naskytnou se různé nepředvídané překážky. Pružnost ducha a těla musí býti cílem každého výcviku.

Jen tak překonáme lehko všechny nesnáze, překážky a překvapení, jež nás snad očekávají v budoucí válce.

Paříž, dne 10. ledna 1920.

Major JAN MAREK:

Kterak byla podle plánu a podle zvuku zjišťována nepřátelská děla za světové války.)*

Světová válka změnila překvapujícím způsobem naše názory jak na vedení boje vůbec, tak zvláště na jeho provádění v jednotlivostech. Tyto změny také způsobily, že válečné prostředky všeho druhu se nejen velmi rozmnožily, ale i značně zdokonalily.

Nejvíce vyniklo a zajisté také největší zájem vzbudilo i u odborníků občanských použití fyzikálních vědomostí při pokusech, jak vypátrati stanoviště děl nebo celých baterií nepřátelských. Bohužel však zůstalo toto umění skoro úplným tajemstvím i pro vojenské neodborníky, tím více pak pro širší veřejnost.

Abychom porozuměli vývoji problému, jak v různých obdobích války vypátrati posice dělostřelecké, dlužno se dříve zmíniti o způsobu války na různých bojištích, kde činnost tato se vyvíjela a uplatňovala. Neboť tam, kde pohyblivá válka převládala, nebylo vždy na to kdy;**) zvláště však se ukázaly všechny pokusy, dosíci uspokojivých výsledků, úplně marnými tam,

*) Článek chce jen povšechně obeznámiti vojenské i širší kruhy se způsobem, kterak nejmodernějšími vynálezy byly vyslíděny nepřátelské baterie. Chce dále vzbuditi jednak zájem pro látku zde nevyčerpanou, jednak má býti jakýmsi doplňujícím vysvětlením článku „Proč se Německo 11. listopadu 1918 vzdalo?“, uveřejněného v 1. čísle „Vojenských Rozhledů“, strana 24.

**) Na balkánském a sibiřském bojišti nebylo vůbec užíváno moderních pomůcek vyzvědných u dělostřelectva.